

Польове оцінювання - один із найважливіших заходів сортового контролю

Сортовий контроль - комплекс заходів із визначення сортових якостей насіння, садивного матеріалу або маточних насаджень багаторічних рослин.

Визначення сортових якостей насіння і садивного матеріалу здійснюється шляхом польового оцінювання,



ділянкового та лабораторного сортового контролю на відповідність сорту морфологічним ознакам, визначеним при його реєстрації. Зокрема, польове оцінювання - оцінювання стану та сортових якостей насінневих посівів, багаторічних насаджень, насіння і садивного матеріалу.

Необхідно нагадати, що процедуру проведення сертифікації, в тому числі сортової, установлює «Порядок проведення сертифікації, видачі та скасування сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2017 р. №97. Згідно з пунктом 10 цього Порядку суб'єкт насінництва та розсадництва подає до органу із сертифікації або його підрозділу за місцезнаходженням посіву заявку на визначення сортових якостей насіння за формою згідно з додатком 1, для сільськогосподарських рослин - не пізніше 20 робочих днів до закінчення граничного терміна проведення польового оцінювання посіву.

На сьогодні органом із сортової сертифікації є уповноважений Мінагрополітики орган з оцінки відповідності, що належить до сфери його управління - ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції», зокрема в Кіровоградській області - його територіальна філія.

До заявки на визначення сортових якостей насіння обов'язково додаються документи, що підтверджують право на використання сорту рослин (патент та/або свідоцтво про державну реєстрацію сорту рослин, та/або ліцензійний

договір про використання сорту рослин); копії сертифікатів, виданих на насіння попередньої генерації під час послідовного розмноження; схема розміщення поля (полів) посіву з прив'язкою до місцевості; для гібридів - інформація про співвідношення чоловічих і жіночих рослин, визначене власником майнового права інтелектуальної власності на поширення сорту.

У ході попереднього польового оцінювання насінницьких посівів м'якої і твердої пшениці, ячменю, жита, тритикале, вівса, рису, проса та гречки уточнюються відомості, представлені виробниками насіння при поданні заявок. При перевірці документів на висіяне насіння (сертифікатів, атестатів, свідоцтв та ін.) представлені дані звіряють з даними, зазначеними на етикетках від паковань (мішків, контейнерів) відповідних партій. При цьому звертають увагу на походження насіння та законність його отримання. Кожен заявлений посів обстежують у натурі для підтвердження ідентичності сорту, перевіряють дотримання вимог технології виробництва насіння (попередники, межі посіву, просторова ізоляція, розмежування і т.д.), а також ступінь засміченості посіву бур'янами (карантинними, важковідокремлюваними, злісними), важковідокремлюваними (за очищення насіння) культурами, ураженості хворобами і пошкодженості шкідниками. Ідентифікуючи сорт безпосередньо у полі за комплексом сортовирізняльних ознак, що проявляються у період колосіння (викидання волоті) – цвітіння, досліджують не менше 100 рослин, відібраних без вибору з різних місць посіву, порівнюючи їх з офіційним описом сорту. Результати попереднього польового оцінювання та виявлені у ході його можливі недоліки аудиторії із сертифікації відображають у акті попереднього польового оцінювання, в якому роблять (за необхідності) припис із зазначенням терміну усунення наявних недоліків. Якщо зауваження аудитора із сертифікації враховано та вчасно здійснено всі необхідні заходи, посів вважається придатним для остаточного інспектування.

Період проведення остаточного польового інспектування для пшениці, жита, тритикале, ячменю, вівса, рису - кінець воскової - початок повної стиглості

зерна, для проса - поява забарвлення квіткових плівок, для гречки - побуріння нижніх плодів.

Отже, дотримання вимог Закону України «Про насіння і садивний матеріал» в частині насінневого контролю забезпечить суб'єкту насінництва розмноження якісного насіння, збереження його високих сортових і посівних якостей та збільшення урожайності.